

Oponentský posudek diplomové práce Zbyňka Muchy

Migrace z Bangladéše do Evropy

Ústav jižní a centrální Asie, 2018

Zbyněk Mucha se ve své diplomové práci věnuje tématu vsutku aktuálnímu. Jeho text je tak cenným příspěvkem do debaty, jež v posledních letech hýbe společenským i politickým děním mnoha evropských států. Na rozdíl od strachu, hysterie či velkých populistických gest, které tuto debatu mnohdy provázejí, je však tento příspěvek k problematice ukázněně vyvážený, zakotvený v odborné literatuře a vychází z poznatků získaných během terénního výzkumu. Zejména ty lze označit za hlavní přínos celé práce.

V úvodu práce si autor správně stanovuje výzkumné otázky, včetně dílčích podotázek, na něž pak analýzou poznatků získaných během výzkumu v terénu systematicky odpovídá. Z formálního pohledu je tento vzorový badatelský postup potvrzen ve shrnujícím závěru, kde se všem vzneseným otázkám dostává náležitě odpovědi.

Autor reflektuje teoretické koncepce migračních teorií, tak jak je předkládají četné předchozí práce. Oceňuji, že z nich nikoliv pouze cituje, ale pokouší se o jejich komparaci a kritické zhodnocení ve světle posledních poznatků. Stejně tak před prezentací vlastního výzkumu reflektuje i předchozí závěry výzkumů dané problematiky. Bezchybně tak vytyčuje rámec teoretický i výzkumný, v němž může následně prezentovat výzkum vlastní.

Autor velmi srozumitelně představuje metodu sběru dat během svého výzkumu a následně i jejich analýzy. Kvalitativní hloubkové rozhovory s experty se zdají být dobře zvolené a autorovi se rovněž podařilo přesvědčivě obhájit jejich vhodnost pro účely vytyčených cílů. V této souvislosti bych vyzdvihl zejména autorovy postřehy týkající se specifického prostředí Bangladéše, jehož kulturním podmínkám se musel před i během dotazování přizpůsobit (s. 39). Tyto poznatky se zdají být neobyčejně cenné, dokazují autorovu obeznámenost s terénem a rovněž velkou citlivost k lidem, kteří jsou jeho informanty. Bez pocitu vzájemné důvěry a respektu, který se mu díky tomu zjevně podařilo nastolit, by nedokázal výzkum realizovat. Uvítal bych, kdyby se během obhajoby práce kolem tohoto tématu rozvinula diskuse.

Mimořádně zajímavé jsou poznatky týkající se rozdílů mezi důvody i důsledky migrace mužů a žen. Z tabulek genderového rozložení migrantů navíc jasně vyplývá, že se značně liší i cílové destinace mužů a žen. Tato problematika by stála za hlubší rozbor, který by odhalil,

např. zda tento rozdíl platí napříč sociálními třídami, zda se děje bez ohledu na dosažené vzdělání, region původu, jaké jsou důvody odlišných cílových destinací mužů a žen apod. V této souvislosti se rovněž přímo nabízí otázka, jak se liší způsoby práce tzv. dálálů mezi muži a ženami, či zda existují dálálové zaměřující se pouze na muže a naopak pouze na ženy. Všechna tato dílčí témata však přesahují zaměření práce, které autor zvolil, a nejsou tedy myšlena jako výtky, jde pouze o nápady pro další směr výzkumu.

Pokud jde o dálály jako klíčový prvek migračního procesu, pozoruhodný je autorův poznatek, doložený výpovědí jednoho z informantů, že jde ve své podstatě o koloniální dědictví. Přísně hierarchizovaný institut zprostředkujících agentur by tak principiálně odpovídal strukturám britského administrativního aparátu, podle jehož vzoru se snad do jisté míry formoval. Tato skutečnost by stála za hlubší rozbor, popř. i srovnání se situací v jiných zemích, ze kterých migrační vlny rovněž vycházejí.

V obrovském množství prezentovaných dat se občas objeví drobná nesrovnalost, např. na s. 53 autor tvrdí, že jako častý zdrojový region uváděli informanti Kumillu, ale v další větě je naopak Kumilla označena za region, který informanti příliš nezmiňovali.

Práce bohužel obsahuje nezanedbatelné množství formálních nedostatků, kterých je dokonce tolik, že podle mého názoru celý výsledek značně poškozuje. Text by si zasloužil minimálně jednu velmi pečlivou korekturu, doporučoval bych i od někoho druhého, tak aby se autorovi podařilo odstranit překlepy, chybějící znaky, chybnou interpunkci i diakritiku, špatnou syntax i drobné, ale jasně patrné prohřešky proti stylistice.

Poznatky, které se autorovi podařilo získat, by si zasloužily zpracovat do rozsáhlejšího článku, který by bezpochyby našel své místo v některém odborném časopise (pokud možno v zahraničí).

Předkládaná diplomová práce výrazně přesahuje obvyklý standard závěrečných prací a považuji ji v našem prostředí za výjimečnou. Přesvědčivě dokazuje badatelský potenciál autora, který bude vhodné dále rozvíjet v doktorském studiu. Práci proto vřele doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.